

ПРАВНИКИ – СУСПІЛЬСТВУ, АБО ОДНА ІСТОРІЯ ПРО УТВЕРЖЕННЯ ПОВАГИ ДО ПРАВА ЧЕРЕЗ ДОВІРУ ДО ПРАВНИКІВ

В'ячеслав БІГУН,

голова Координаційної ради молодих юристів України при Міністерстві юстиції України, спеціально для «Юридичного журналу»

Ідея. У сучасній Україні існує серйозна проблема – це рівень поваги до права. Ця соціальна проблема нині найбільш яскраво проявляється у невисокій довірі громадян до суду, що означає – й до суддів¹. Правова політика держави повинна бути спрямована на подолання цієї проблеми: відповідні концепції та програми розробляються та реалізуються. Проте вирішення цієї проблеми – це й справа самих юристів. Зокрема, молодих юристів України, яким, сподіваємося, жити й працювати в цій державі через 50 і 100 років і надалі. Відтак, потрібні ефективні кроки, інакше на Україну чекає повернення у минуле, коли цінність права була відносною, а не провідною.

Подібно до того, як у турбулентні революційні часи початку 1900-х років Богдан Кістяківський зробив свій заклик «На захист права», ми робимо цей заклик на початку 2000-х років. Він писав: «... інтелігенція ніколи не поважала право, ніколи не бачила в ньому цінності; з усіх культурних цінностей право знаходилося у неї в найбільшому загоні». І додавав між тим, що «головним і найістотнішим змістом права є свобода»². Ми ж кажемо: утверджуємо повагу до права через довіру до правників. Адже в суспільстві тоді існує повага до права тоді, коли довіряють правникам.

Так, передовсім треба розкрити зміст понять: що уявляється під явищем, званим «право», що таке довіра й повага. Але це – мета інших публікацій. Натомість, мета цієї – показати, як у принципово складних економічних і соціальних умовах молоді

юристи України – невелика команда молодих, небайдужих і самовідданих правників – здатні утверджувати повагу до права через довіру до правників. Їхня підтримка іншими правниками, зокрема, старшого покоління, віриться, свідчить: ідея – плідна, варта реалізації. Її реалізована ця ідея під назвою Форум «Правники – суспільству».

Форум. Київський Форум «Правники – суспільству» відбувся 15–17 квітня 2010 р. Загалом подібний форум відбувся вдруге, ставши традиційним. Уперше він пройшов як ключовий захід Всеукраїнського тижня права 2008 року. Додамо, що нинішній Форум мав відбутися в грудні 2009 р., однак був перенесений через «епідеміологічну ситуацію». Уперше Форум відбувся в «Українському домі» – у серці столиці України.

Цей Форум організував актив Координаційної ради молодих юристів (КРМЮ) України при Мін'юсті, КРМЮ при Головному управлінні юстиції у Київській області, ВК «Планета-ЕКСПО» за благодійної підтримки юридичного бізнесу – юридичних фірм і юристів, низки інших організацій та установ. Усі вони, звісно, виходили не з власної користі, а бажання, без перебільшення, зробити добру справу.

Ключовий соціальний захід Форуму – організація безоплатної правової допомоги. Кияни і гості міста змогли отримати безкоштовні консультації юристів провідних юридичних фірм, спеціалістів юридичних клінік, органів юстиції. Останні консультували, передовсім, з питань житлового, земельного та сімейних права, права соціального забезпечення, питань виконання судових рішень тощо. У такий спосіб юристи довели, що вони соціально відповідальні.

Майстри. І самі ж юристи водночас змогли підняти рівень своєї професійної кваліфікації, зокрема, завдяки майстер-класам провідних юристів. Ця ініціатива Ради, відома також як «Українська академія права», має на меті уможливити передання зразкового досвіду кращими юристами, які є «професійними моделями» для нинішніх молодих юристів і студентів правників.

Розпочав Форум майстер-клас Тамари Красавіної на тему «Юрист на державній службі», яка, разом із Ігорем Степановим, розкрила нюанси роботи юриста на державній службі. Адвокат держави, урядовий уповноважений у справах Європейського Суду з прав людини Юрій Зайцев

¹ В Україні зростає недовіра до суду. Так, згідно з опитуванням, проведеним у березні 2009 р., не підтримують діяльність суду 62,7 %, підтримують окремі заходи 25,8 %, «важко сказати», чи підтримують, 8,6 %; підтримують діяльність суду 2,9 % опитаних. Для порівняння: в лютому 2005 р. діяльність суду підтримували 21,3%, підтримували окремі заходи 31,7 %, не підтримували – 29,3 %, і ще 17,7 % тоді не визначилися. Дослідження проведене соціологічною службою Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова 27 лютого – 5 березня 2009 р. Деталі на сайті Центру Разумкова. Режим доступу: http://www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=169

² Кістяківський Богдан. В захисту права [Електронний ресурс] // Вехи. – 1909. – Режим доступу: <http://www.vehi.net/vehi/kistyak.html>

провів блискучий майстер-клас, розповівши про те, як Європейська конвенція постає як «санітар» національного правопорядку України, поділився унікальним досвідом представництва інтересів держави в ЄСПЛ.

Суддя Конституційного Суду України Володимир Кампо надав ексклюзивний майстер-клас про роль та значення Конституційного Суду України. Його майстер-клас поєднував розповідь про власний досвід із інтерактивним спілкуванням та вирішенням цікавих задач.

Професор Зорислава Ромовська – відомий вчений-юрист, народний депутат України (1998–2002) – із захопленням розповіла про проблему прогалин у сімейному та цивільному законодавстві, шляхи їх подолання. Автор Сімейного кодексу України виклала розуміння свободи в цивільному праві на яскравих прикладах. Її майстер-клас водночас був і майстер-класом успішного вченого-юриста.

Учасники Форуму прослухали низку майстер-класів адвокатів. Зокрема партнер ЮФ Magisters О. Резніков розповів про своє становлення як адвокат, секрети успішного ведення справ. Ігор Головань, відомий донецький адвокат, розповів молодим юристам України, як саме адвокату досягти успіху в юридичному бізнесі. Справжній майстер-клас на тему «Як досягти успіху в юридичному бізнесі» дав і Олег Рябоконь, який нині займається громадсько-політичною діяльністю. Змістовним був майстер-клас корпоративного адвоката, старшого партнера ЮФ ENGARDE Андрія Вишневського.

Адвокат Тетяна Монтян розповіла «успішну історію» реалізації власної ідеї, яка вже стала Урядовою програмою дій. Досвідчений адвокат і автор багатьох практичних довідників Ярослав Зейкан поділився досвідом успішного представництва, тонкощами процесуальних підходів та компенсації витрат на правову допомогу адвоката.

Ще один помітний майстер-клас – корпоративного юриста «Бритіш Американ Тобакко Україна» Ореста Данилевича. Він розповів про складну роботу та дилеми юрисконсульта міжнародної юридичної компанії.

Запам'ятався ексклюзивний майстер-клас партнера ЮФ Clifford Chance Андрія Донцова. Спеціально прибувши з Москви, цей відомий бізнес-юрист розкрив тему «Злиття та поглинання в практиці міжнародних компаній». Асистували йому юристи

київського офісу фірми С. Сулімський та Д. Федорук. Московському гостеві сподобався Форум, і він висловив бажання зробити розширений майстер-клас на наступному Форумі Ради.

Відомий юрист та громадський діяч Ігор Шевченко дав успішний майстер-клас «Секрети життєвого успіху: власний досвід», а В'ячеслав Бігун провів «дружню бесіду про дилеми юриста та юридичний досвід за кордоном».

Проведені майстер-класи Форуму «Правники – суспільству» було записано на відео, аби поширювати в процесі розвитку проекту Ради «Українська академія права – майстер-класи провідних юристів».

Турнір. Під час Форуму відбувся Другий всеукраїнський юридичний VIP-турнір. Слово «VIP» у цьому випадку розуміється як «високоінтелектуальний правник». Отримати цей статус може кожен студент-правник, командно змагаючись у форматі інтелектуальної гри «Що? Де? Коли?».

У відбірному раунді за честь помірятися «інтелектуальними силами» з командою VIP-юристів України змагалися 12 студентських команд із різних куточків України: 5 – із міста Києва та Київської області, 3 – з Одеси, по команді – з Полтави (факультет НЮАУ), Донецька, Тернополя та Львова. Членами журі та апеляційної комісії виступили відомі в цій грі особистості: Д. Павленко, О. Демченко, А. Задворний; ведучою фіналу (координатором) – К. Лютенко.

У фіналі команда VIP-студентів («Legisperiti») на рівних змагалася з командою VIP-юристів. До останньої увійшли О. Резніков (капітан), А. Вишневський, В. Крулько, Я. Зейкан, а також студентки команди-нефіналіста відбірного раунду, яка мала найвищий рейтинг. Перемогла, як і в Першому турнірі 2008 року, команда VIP-юристів. І як

минуло разу, старші колеги благородно залишили Кубок турніру студентам, які поставили його на «кон». Усі студенти-правники – учасники Турніру отримали відзнаки та (у подарунок) передплату на «Юридичну газету», одного з медіа-партнерів Форуму.

«Корецький». На Форумі було презентовано Міжнародний правничий конкурс ім. В. М. Корецького (Volodymyr M. Koretsky International Law Competition). Його представили Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини Юрій Зайцев та автор цих слів (реалізатор ідеї Конкурсу). Водночас було представлено й фабулу справи цьогорічного конкурсу: щодо питань захисту свободи слова та друку та водночас обов'язку держави турбуватися про моральність у суспільстві.

Оголошено про початок подання заявок до 1 жовтня 2010 р. Фінал конкурсу заплановано на 10 грудня 2010 р. в Міжнародний день прав людини – під час Форуму «Правники – суспільству» Всеукраїнського тижня права.

Нагадаємо, що конкурс, започаткований у 2008 році під час Всеукраїнського тижня права, є імітацією засідання в Європейському суді з прав людини (м. Страсбург). Тоді до журі конкурсу увійшли Урядовий уповноважений Європейського Суду з прав людини Юрій Зайцев та суддя Європейського Суду з прав людини від України у відставці Володимир Буткевич. Переможцем першого конкурсу Корецького стала команда Києво-Могилянської академії. Високоповажне журі першого конкурсу, зокрема В. Буткевич і Ю. Зайцев, вже погодилося взяти участь у Конкурсі Корецького 2010.

Телеміст. Родзинкою Форуму став юридичний телеміст «Україна – США». У ньому, зокрема, взяли участь чимало студентів-правників, молодих юристів та поважних гостей. З української сторони – це професор Зорислава Ромовська, корпоративний юрист Орест Данилевич, відомий адвокат Ярослав Зейкан, адвокат Олег Веремеєнко та інші. Доповідачами з американського боку були професор Арканзаського університету Д. Джаджес, асистент начальника юридичного департаменту «Wal-Mart Stores» С. Д. Додсон та інші. Організатори телемісту – Школа права Університету Арканзасу (США) і Університет економіки та права «КРОК» (Україна) за сприяння та технічної підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США.

Учасники телемісту, зокрема, обговорили статтю Чарльза МакКаллама «Професіоналізм. Це – не жарт!» (Юридична газета. – 2007. – № 8 (92)). Як з'ясувалося, принципи професіоналізму є суперечливими, тим самим створюючи дилеми для

юристів. Зокрема, юрист у США зобов'язується ставити інтереси свого клієнта вище за власні інтереси. Відтак, виникає чимало проблем особистісного плану – психологічних, навіть психіатричних. Учасники телемісту з українського боку відзначили своє враження: українські юристи видаються щасливішими.

Загалом у юридичному телемісті на тему «Кар'єрні поради з професіоналізму та соціальної відповідальності юриста: стандарти та досвід України та США у порівняльній перспективі» українські та американські правники, а також молоді юристи протягом двогодинного спілкування обмінялися досвідом та обговорили низку ключових проблем юридичного життя двох країн. Українські та американські юристи зійшлися на думці, що професіоналізм – це важлива цінність, що включає й принцип соціальної відповідальності.

Подяка. Загалом Форум став таким собі утіленням доброї волі та спільних зусиль. Варто відзначити тих, хто матеріалізував ідею Форуму. Це благодійники Форуму: Правнича фірма «ЮРІС», Адвокатська фірма ENGARDE, ЮФ «Саєнко Харенко», Адвокатська фірма «Головань і Партнери», ЮКК «БізнесПравоИнфо». Особливу пошану та подяку висловлюємо кільком прихильникам Форуму (Василь Кисіль, Костянтин Бачигін, Михайло Гончарук, Андрій Гінкул, Олександр Дякуліч); а також юристам, які надали майстер-класи. Їхня жертовність надихає.

Окремо відзначимо команду Ради, яка зреалізувала цей Форум – І. Степанов, Я. Барков, А. Галай, С. Кампо, М. Дулеба, Є. Которобай, М. Гуртовий, І. Логойда, К. Лютенко; команду «уповноваженого організатора» виставки Форуму – ВК «Планету-ЕКСПО» (В. Музика, І. Музика, А. Баранов); С. Терехову – спеціаліста Головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту КМДА.

Віддамо належне й медіа-партнерам Форуму – таким виданням, як «Юридичний журнал», «Юридична газета», «Правовий тиждень» та «Віче».

Наступні заходи Ради – це Форум молодих юристів України, приурочений до Дня Конституції України, та Форум «Правники – суспільству» Всеукраїнського тижня права 2010 (6–12 грудня). Подібні Форуми – це ще одна нагода об'єднати зусилля в утвердженні поваги до права через довіру до правників.

Довідка:

Координаційна рада молодих юристів України при Міністерстві юстиції України (www.krmjuia.org) – консультативно-дорадчий орган при Міністерстві юстиції України, започаткований у 2007 році. ☐